GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"א, 2021
מספר השאלון: 22261
שם התלמיד/ה: _____

היסטוריה

שאלון 22261

הוראות לנבחן

בשאלון זה שני חלקים: חלק א (פרק ראשון) וחלק ב (פרק שני, פרק שלישי, פרק רביעי).
משך הבחינה: משך הזמן המוקצב לשני חלקי השאלון הוא שלוש שעות ללא הפסקה.
לחלק א מוקצבת שעה אחת בלבד. אם סיימת להשיב על חלק א לפני הזמן המוקצב,
מסור למשגיח את מחברת הבחינה ואת ספר הלימוד וקבל ממנו את חלק ב של השאלון.
אין לחזור לחלק א לאחר מסירת מחברת הבחינה למשגיח.
חלק א
א. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בחלק זה פרק אחד.
עליך לענות על שאלה אחת מפרק זה.
גם תלמיד שאושר לו מבחן מותאם יענה על שאלה אחת מפרק זה.
פרק ראשון – (1×25) – סך הכול 25 נקודות.
ב. חומר עזר מותר בשימוש: 1. ספר הלימוד שאושר בנושא מלחמת העולם השנייה, טוטליטריות ושואה.
הספר יכול להיות מסומן במדגש (מרקר) או בעיפרון, אך בלי הערות בכתב.
אפשר לציין תקופות או נושאים באמצעות מדבקות (סימניות) הבולטות מן הספר.
2. עותק מודפס של כותרות יחידות ההוראה "איך יכול אדם".
כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.
חלק ב
א. משך הבחינה: שעתיים.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בחלק זה שלושה פרקים.
עליך לענות על שאלה אחת מכל פרק (סך הכול – שלוש שאלות).
מן השאלות שתבחר לענות עליהן, חובה לבחור לפחות שאלה אחת שיש בה מקור.
פרק שני – (1×25) – 25 נקודות
פרק שלישי – (1×25) – 25 נקודות
פרק רביעי – (1×25) – 25 נקודות
סך הכול – 75 נקודות
שים לב: תלמיד שאושר לו מבחן מותאם יענה על שתי שאלות: על שאלה אחת מן הפרק השני ועל שאלה נוספת על פי מה שפורסם מראש.
אין חובה לבחור בשאלה שיש בה מקור.
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. המלצה לחלוקת זמן: פרק שני כ־40 דקות; פרק שלישי ופרק רביעי – כ־30 דקות לכל פרק.
כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

חלק א – פרק ראשון – מלחמת העולם השנייה והשואה (25 נקודות)

שים לב: 1. בפרק זה תוכל להיעזר בספר הלימוד שאושר בנושא מלחמת העולם השנייה, טוטליטריות ושואה.
כמו כן תוכל להיעזר בעותק מודפס של כותרות יחידות ההוראה "איך יכול אדם".
2. בסעיפים שבהם התבקשת להביא מקור מספר הלימוד, עליך לכתוב את שם הספר, את שם ההוצאה לאור ואת מספר העמוד שבו נמצא המקור.
ענה על אחת מן השאלות 1-3.

1. נאציזם – אידאולוגיה ומעשה

(25 נקודות)
(ראו בנספח: תנאי קבלה ל"נוער ההיטלראי")

א. לפניך תנאי הקבלה לתנועת הנוער הנאצית ("הנוער ההיטלראי"), שפורסמו בשנת 1936.
– הסבר כיצד אחד מן העקרונות של האידאולוגיה הנאצית בא לידי ביטוי בקטע המקור.
– בחר מספר הלימוד מקור אחר המבטא את העיקרון שכתבת עליו, והסבר כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי במקור שבחרת. בסס את תשובתך על שתי דוגמאות מן המקור.

(13 נקודות)

ב. הצג עיקרון אחר באידאולוגיה הנאצית. הסבר כיצד שניים מן הצעדים שנקטו הנאצים בשנים 1933-1938 מימשו עיקרון זה.

(12 נקודות)

2. הגטאות

(25 נקודות)
(ראו בנספח: מקור 1 – מתוך דוח מסכם שכתב גנרל שטרופ על הקרבות בגטו ורשה, מקור 2 – מתוך המכתב האחרון* שכתב מרדכי אנילביץ', מפקד מרד גטו ורשה)

א. – מהו רעיון "קידוש החיים"?
– בחר מספר הלימוד מקור חזותי, והסבר כיצד המקור שבחרת ממחיש את רעיון "קידוש החיים".

(11 נקודות)

ב. לפניך שני מקורות המתארים את המרד בגטו ורשה.
– הצג את ההבדלים בין שני המקורות על פי התבחינים (הקריטריונים) האלה: דימוי המורדים, דרך הצגת תוצאות המרד.
– הסבר סיבה אחת להבדלים שהצגת.

(14 נקודות)

3. מדיניות גרמניה כלפי היהודים בארצות הכיבוש ובאזורי ההשפעה שלה

(25 נקודות)
(ראו בנספח: מעדותו של ד"ר מרדכי חן, ששירת כרופא בצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. לקשר בין פלישת גרמניה לברית המועצות ובין תחילת הרצח ההמוני של היהודים יש הסברים שונים.
הצג אחד מן ההסברים האלה, והבא מקור מספר הלימוד לביסוס הסבר זה.
(13 נקודות)

ב. היסטוריונים טוענים שקורות יהודי צפון אפריקה בזמן מלחמת העולם השנייה הם חלק משואת העם היהודי.
נמק את טענתם באמצעות שתי עובדות מן המקור שלפניך.
(12 נקודות)

חלק ב – פרק שני – לאומיות וציונות (25 נקודות)

שים לב: מן השאלות שתבחר לענות עליהן בחלק זה, חובה לבחור לפחות שאלה אחת שיש בה מקור.
ענה על אחת מן השאלות 4-6.

---

4. מקור – לאומיות ותוכנית אוגנדה

(25 נקודות)
(ראו בנספח: לפניך קטע ממאמר שכתב זאב ז'בוטינסקי בשנת 1905. ז'בוטינסקי היה מנהיג ציוני והוגה דעות.)

א. הצג את המאפיינים שמלכדים את בני אותו הלאום. הסבר כיצד שניים מן המאפיינים שהצגת באים לידי ביטוי בקטע.
(9 נקודות)

ב. הסבר שני נימוקים נגד תוכנית אוגנדה, שבאים לידי ביטוי בקטע.
(10 נקודות)

ג. הסבר מדוע תמך הרצל בתוכנית אוגנדה.
(6 נקודות)

5. הלאומיות באירופה ובארץ־ישראל

(25 נקודות)

א. התמורות שחלו באירופה במאה ה־19 בתחומי התחבורה, התקשורת, החינוך והתרבות סייעו להפצת הלאומיות.
הצג את התמורות שחלו בשניים מן התחומים האלה, והסבר כיצד הן סייעו להפצת הלאומיות.
(12 נקודות)

ב. הצג את התמורות שחלו ביישוב היהודי בארץ־ישראל בשנים 1882-1914, בשניים מן התחומים האלה: ביטחון, התיישבות, חינוך.
הסבר כיצד סייעו שתיים מן התמורות שהצגת לקידום הלאומיות היהודית.
(13 נקודות)

6. התנועות הלאומיות – מטרות והגשמה

(25 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. מה היו המטרות של התנועות הלאומיות שפעלו באירופה במאה ה־19?
הסבר באילו דרכים פעלו תנועות אלה כדי להגשים את מטרותיהן.
(14 נקודות)

ב. הצג את עיקרי התוכן של הצהרת בלפור, והסבר כיצד הצהרה זו קידמה את מטרת התנועה הלאומית היהודית.
(11 נקודות)

חלק ב – פרק שלישי – המאבק על הקמת מדינת ישראל (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 7-9.

---

7. מקור — היישוב היהודי בארץ־ישראל בשנים 1945-1947

(25 נקודות)
(ראו בנספח: לפניך קריקטורה שפורסמה בעמוד הראשון של העיתון הצרפתי "פרנק־טירר" (Franc-Tireur) באוגוסט 1946.)

א. לפניך קריקטורה שפורסמה בעמוד הראשון של העיתון הצרפתי "פרנק־טירר" (Franc-Tireur) באוגוסט 1946.
– על פי מה שלמדת, הצג את המטרות של ההעפלה לארץ־ישראל.
– הסבר כיצד אחת מן המטרות שהצגת באה לידי ביטוי בקריקטורה שלפניך.
(12 נקודות)

ב. מה הייתה "תנועת המרי העברי"?
האם לדעתך השפיעו הפעולות של תנועת המרי העברי על ההחלטה של בריטניה להעביר את שאלת ארץ־ישראל לאו"ם? נמק את דבריך באמצעות עובדה היסטורית אחת.
(13 נקודות)

8. החלטת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947

(25 נקודות)

א. – מה היו השיקולים שהניעו את ברית המועצות לתמוך בתוכנית החלוקה שעלתה להצבעה באו"ם בכ"ט בנובמבר 1947?
– הסבר את התרומה של תמיכה זו להכרעה באו"ם בעד תוכנית החלוקה.
(12 נקודות)

ב. הצג את עיקרי תוכנית החלוקה שהתקבלה באו"ם בכ"ט בנובמבר 1947.
הסבר יתרון אחד וחיסרון אחד של תוכנית זו עבור היישוב היהודי בארץ־ישראל והתנועה הציונית.
(13 נקודות)

9. מלחמת העצמאות והסכמי שביתת הנשק

(25 נקודות)

א. מלחמת העצמאות הייתה מלחמה על הקמתה ועל קיומה של מדינת ישראל.
נמק טענה זו באמצעות שתי עובדות היסטוריות.
(13 נקודות)

ב. מהו "הקו הירוק"? הסבר מניע אחד של מדינת ישראל ומניע אחד של מדינות ערב לחתום על הסכמי שביתת הנשק בסיום מלחמת העצמאות.
(12 נקודות)

חלק ב – פרק רביעי – סוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 10-12.

---

10. מקור — היהודים בארצות האסלאם

(25 נקודות)
(ראו בנספח: לפניך קטע ממכתב תשובה ששלח מנחם צאלח דניאל, ממנהיגי יהודת עירק, אל חיים ויצמן, מזכיר ההסתדרות הציונית, בשנת 1922.)

א. לפניך קטע ממכתב תשובה ששלח מנחם צאלח דניאל, ממנהיגי יהודת עירק, אל חיים ויצמן, מזכיר ההסתדרות הציונית, בשנת 1922.
– על פי התיאור של מחבר המכתב, הצג את מצב היהודים בעירק בתקופה שבה נשלח המכתב.
– הסבר כיצד באה לידי ביטוי בקטע אחת מן הסיבות שהובילו להידרדרות במצב היהודים בארצות האסלאם החל משנות הארבעים של המאה ה־20.
(13 נקודות)

ב. הסבר מהו לדעתך הגורם העיקרי שהוביל ליציאת היהודים מאַחת מארצות האסלאם שלמדת עליה.
נמק את דבריך באמצעות שתי עובדות היסטוריות.
(12 נקודות)

11. קליטת העלייה בשנות החמישים והשישים

(25 נקודות)

א. מה הייתה מדיניות "כור ההיתוך"?
הסבר כיצד השפיעה מדיניות זו על דרכי קליטת העלייה בשניים מן התחומים האלה: חינוך, תרבות, התיישבות ותעסוקה.
(15 נקודות)

ב. תאר את אירועי ואדי סאליב, והסבר את השפעתם על החברה הישראלית.
(10 נקודות)

12. מלחמת ששת הימים (1967) / מלחמת יום הכיפורים (1973)

(25 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. הסבר את הגורמים לפרוץ מלחמת ששת הימים או לפרוץ מלחמת יום הכיפורים, ותאר כיצד החלה המלחמה.

(12 נקודות)

ב. הצג את התוצאות המיידיות של המלחמה שכתבת עליה בסעיף א, והסבר כיצד השפיעו תוצאות אלה על החברה בישראל ועל אחת ממדינות ערב.

(13 נקודות)

נספח – המקורות

תנאי קבלה ל"נוער ההיטלראי"

כל נער גרמני אשר מלאו לו 14 שנה יתקבל ל"נוער ההיטלראי". עליו להביא עימו:

- תעודה המעידה על מוצאו הארי.
- תעודה המעידה על בריאות תורשתית.

– תעודה על מוצא ארי צריכה לכלול מידע על ההורים והסבים מצד האם והאב.

– תעודת בריאות: המועמד חייב להיבדק על ידי רופא גרמני באשר למצב בריאותו.

על הרופא למלא את שאלון הבריאות המצורף לבקשת הקבלה.

יש להציג תעודות מקוריות או העתקים מאושרים.

(מעובד על פי וו' קלוזה, "דור בהיווצרותו", בתוך א' כרמון, השואה, א', המרכז לתכניות לימודים, תש"ם, עמ' 108)

מקור 1 – מתוך דוח מסכם שכתב גנרל שטרופ על הקרבות בגטו ורשה

היהודים הסתתרו בתעלות הביוב ובבונקרים שהותקנו במיוחד לכך [...] עד כמה שהיהודים עבדו בצורה מתוחכמת הוכח ונתגלה פעמים רבות על ידי התקנה יעילה של הבונקרים ובהם סידורי דיור למשפחות שלמות, מתקני רחצה ואמבט, בתי שימוש, סליקים לנשק ותחמושת ומלאי של מזון לחודשים אחדים [...] גילוי כל אחד מן הבונקרים על ידי הכוחות המופעלים היה קשה ביותר, בשל ההסוואה, ובמקרים רבים לא נתאפשר אלא לאחר הלשנה מצד היהודים. [...]

אם בתחילה ניתן עוד ללכוד את היהודים, שבעצם הם מוגי לב בטבעם, בהמוניהם – הרי במחציתה השנייה של האקציה הגדולה קשתה יותר ויותר תפיסתם של היהודים והבאנדיטים [פורעי חוק],* שוב ושוב הביאו להתלקחות מחודשת של ההתנגדות מצד יחידות קרב אלה של בני 20-30 ויותר צעירים יהודים בגיל 18-25 ובתוכם מספר ניכר של נשים. [...] על ההתנגדות שגילו היהודים והבאנדיטים ניתן היה להתגבר אך ורק על ידי הפעלה נמרצת ובלתי נלאית של יחידות המחץ יומם ולילה. ב־23.4.1943 ניתנה הפקודה על ידי הרייכספיהרר אס־אס באמצעות המפקד העליון של האס־אס והמשטרה מזרח, בקרקוב, לסרוק את גטו ורשה בקשיחות ובסבלנות בלתי נלאית. לפיכך החלטתי לבצע את ההריסה המוחלטת של רובע המגורים היהודי על ידי שׂרֵפת כל גושי המגורים [...] רק על ידי הפעלה מתמדת ובלתי נלאית של כל הכוחות הצלחנו לתפוס בסך הכול 56,065 יהודים או להשמידם בוודאות. למספר זה יש להוסיף עוד את היהודים שנהרגו בשעת הפיצוצים, שׂרֵפות וכו', אך את מספרם לא ניתן לקבוע...

ורשה, 16 במאי 1943

מפקד האס־אס והמשטרה במחוז ורשה

שטרופ

אס־אס בריגאדהפיהרר וגנרל מאיור של המשטרה

- בכינוי זה השתמשו הגרמנים לציין פרטיזנים ואנשי מחתרת.

(י' ארד, י' גוטמן וא' מרגלית [עורכים], השואה בתיעוד, יד ושם, 1978, עמ' 246-248)

מקור 2 – מתוך המכתב האחרון* שכתב מרדכי אנילביץ', מפקד מרד גטו ורשה

מה שעבר עלינו לא ניתן לתאר במילים. נפל דבר שהוא למעלה מחלומותינו הנועזים ביותר. הגרמנים ברחו פעמיים מן הגטו. פלוגה אחת שלנו החזיקה מעמד 40 דקה, והשנייה – למעלה משש שעות. המוקש שהוטמן בשטח המברשתנים [אזור בגטו] התפוצץ. כמה פלוגות שלנו התקיפו את הגרמנים, אשר נמלטו. אבדותינו בכוח אדם מעטות ביותר. אף זה הישג. נפל י' [יחיאל]. נפל כחייל גיבור על יד מכונת הירייה. אני מרגיש שמתרחשים דברים גדולים והדבר אותו העזנו לבצע ערכו רב ועצום...

החל מהיום אנו עוברים לשיטה פרטיזנית. הלילה יוצאות לשטח שלוש פלוגות קרב, ולהן שני תפקידים: סיור והשגת נשק. נשק קצר אין לו בשבילנו כל ערך. בנשק זה משתמשים אנו לעיתים נדירות. נחוצים לנו בדחיפות: רימונים, רובים, מכונות ירייה וחומר נפץ.

לא אוכל לתאר לפניכם את התנאים, בהם חיים עתה יהודי הגטו, רק יחידים יחזיקו מעמד. השאר ייספו [ימותו] במוקדם או במאוחר. גורלם נחרץ. כמעט בכל מקומות המחבוא, בהם מסתתרים אלפים, אי אפשר להדליק נר מחוסר אוויר.

באמצעות המשדר שלנו שמענו שידור נפלא של תחנת השידור "שוויט" [הפולנית] על הלחימה שלנו. העובדה שזוכרים אותנו מעבר לחומות הגטו מעודדת אותנו במאבקנו. הֱיֵה שלום, יקירי! אולי עוד נתראה! חלום חַיי קם והיה. ההגנה העצמית בגטו הפכה לעובדה. ההתנגדות היהודית המזוינת והנקמה הפכו למעשה. הייתי עֵד ללחימה מופלאה ומלאת גבורה של הלוחמים היהודים.

מ' אנילביץ'

גטו, 23 באפריל 1943

- המכתב נכתב ליצחק צוקרמן.

(י' ארד, י' גוטמן וא' מרגלית [עורכים], השואה בתיעוד, יד ושם, 1978, עמ' 251-250)

מעדותו של ד"ר מרדכי חן, ששירת כרופא בצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

כמה ימים אחרי זה, נסעתי לטריפולי לעשות קניות בשביל היחידה, ובערב הנהג שלי תעה [התבלבל] בדרך, ולפנות ערב אנחנו נכנסנו למושבה קטנה, שקוראים לה "ג'אדו" ושם נפגשתי עם קצין צעיר, אנגלי, סגן־משנה, מאוד מודאג. לא ידע מה לעשות ומאוד שמח שרופא הגיע למקום, ואמר שהוא ישמח מאוד אם אשאר אצלו, ואולי הוא יוכל לנצל אותי כיוון שהיו לו כמה בעיות דחופות. דיברנו על זה, ונתברר שבג'אדו היה מחנה ריכוז שהקימו האיטלקים, במיוחד ליהודים מבנגָזי, ובנוסף לזה ליהודים מליביה ומטָריפוליטָניה [אזורים בלוב], שבזמן שהגרמנים היו בבנגזי הביאו אותם למחנה ריכוז זה. הוא אמר שהמצב נורא שם, שהוא מטפל כמיטב יכולתו, והוא נכנס רק באותו יום, ולא ידע מה לעשות וכיצד לטפל בהם.

אנחנו עשינו סיור ביחד, מצאנו צפיפות איומה בבניינים במקום, סירחון נורא, מקום כמעט בלי אמצעים היגייניים בכלל, אנשים השוכבים דחוסים ממש אחד ליד השני, והיה שם כעין בית חולים שהיו בו קבוצות של חולים ששכבו על הרצפה, ללא כיסוי מתאים, והיו כאלה בלי כיסוי בכלל, ששכבו על האבנים, עם חום גבוה של טִיפוס הבהרות [מחלה זיהומית]. התמותה שם הייתה גבוהה. בזמן שאני הייתי שם, מתו ארבעה־שישה אנשים.

במחנה שרר מצב של חוסר תזונה מוחלט, חוסר מים, הם קיבלו מים רק שעתיים ביום בשביל כל התצרוכת שלהם, והיה ממש מצב של רעב, צימאון ומחלה, של טיפוס הבהרות וטיפוס המעיים.

[...] זה היה בסוף ינואר או בהתחלת פברואר 1943.

(א' מורגנשטרן [עורך], מקורות ומחקרים על השואה, מעלות, תשמ"ג, עמ' 189-190)

לפניך קטע ממאמר שכתב זאב ז'בוטינסקי בשנת 1905. ז'בוטינסקי היה מנהיג ציוני והוגה דעות.

[...] ההיסטוריה של עם ישראל מתחילה ומסתיימת בארץ־ישראל, ואילו כל אשר בא אחרי כן לא היה אלא מה שעמים אחרים עוללו ליהודים.

[...] ציירו נא לעצמכם לרגע, שחלפו עשר שנים מאותו יום, בו קיבל הקונגרס [הציוני] [...] את אוגנדה, ושם כבר נעשה דבר מה, ולפתע פתאום הסולטן [העותמאני] מסכים [...] דבר זה אינו מן הנמנע, סולטן חדש עלול לעלות על כיסא המלוכה, או אולי תשפיע בפשטות דוגמת אנגליה, אשר ראתה יתרון לעצמה לתת מקלט ליודנשטט [מדינת יהודים]... מה יהיה אז? הלקבל או לא לקבל? מצד אחד, חבל לוותר על ההתחלות שנוצרו באוגנדה, הושקעו כספים ומאמצים, ועתה יהיה כל זה לזרים. אך מצד שני, במקרה מעין זה כבר לא יוכלו למנוע את ההתפרצות הממשית של האהבה העתיקה לארץ־ישראל.

[...] מסלול נדודינו, בו עברנו, בשמה של ארץ־ישראל, המסלול שמִן הצעד הראשון ועד לאחרון בו היה כולו פולחן קודש לארץ־ישראל. מסלול זה יוכל להגיע אל קיצו רק בארץ־ישראל. אם נסור ממסלול זה – נרד מפסי ההיסטוריה.

(ז' ז'בוטינסקי, " 'על הטריטוריאליזם', 1905", בתוך ש' קולת [עורכת], הרעיון הציוני והקמת מדינת ישראל, מעלות, תשמ"ה, עמ' 50-51)

לפניך קריקטורה שפורסמה בעמוד הראשון של העיתון הצרפתי "פרנק־טירר" (Franc-Tireur) באוגוסט 1946.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

תיאור הקריקטורה: ציור בשחור־לבן של ים פתוח. במרכז הציור, קטנה מאוד, שטה סירת מפרש זעירה ובה יושב אדם אחד – מעפיל – חבוש כובע. על תורן הסירה מתנופף דגל קטן ובו מגן דוד. בירכתי הסירה מונח מטען (צרור); בשוליים הוסבר בעברית, בתיבה ובחץ המצביע על הסירה: "על המטען שבסירה כתוב Auschwitz (אושוויץ)."

הסירה מוקפת מכל צדדיה – מלפנים, מאחור ומשני הצדדים – בספינות מלחמה ענקיות, שתותחיהן הכבדים מכוונים כולם אליה. על כמה מן הספינות מתנופף דגל בריטניה (ה"יוניון ג'ק"), ועל דפנותיהן מצוירים עוגנים. בשמיים, מעל הסירה, טסות שתי להקות של מטוסי קרב.

בתחתית הציור כתוב בצרפתית: "ALERTE EN MÉDITERRANÉE"; בשוליים הוסבר בעברית, בתיבה ובחץ המצביע על הכיתוב: "פירוש המשפט: כוננות בים התיכון." בפינה השמאלית התחתונה של הציור – חתימת המאייר: "curry".

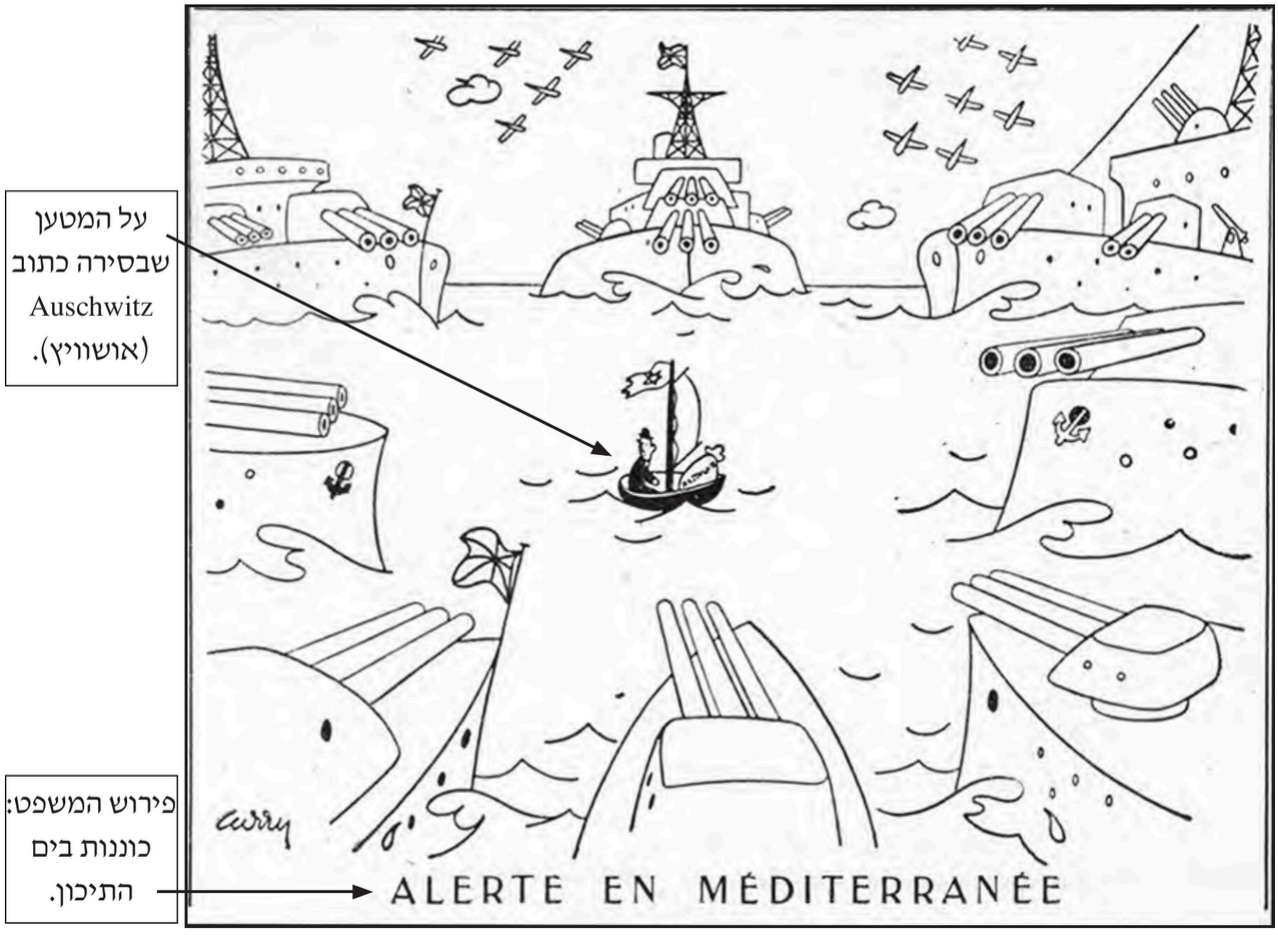

(Franc-Tireur, 13/8/1946; המאייר: Curry)

לפניך קטע ממכתב תשובה ששלח מנחם צאלח דניאל, ממנהיגי יהודת עירק, אל חיים ויצמן, מזכיר ההסתדרות הציונית, בשנת 1922.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

בגדד, 8 ספטמבר 1922

אל: מזכיר ההסתדרות הציונית

לונדון

אדון יקר,

יש לי העונג להודיעך על קבלת מכתבך מיום 20 ביולי 1922. אין צורך לומר, שאני מעריך מאוד ומעריץ את האידיאל האציל שלכם והייתי שמח לו יכולתי לתרום להגשמתו.

- - אין ספק, אתם יודעים שבכל ארצות ערב התנועה הציונית נחשבת כאיום רציני על החיים הלאומיים העֲרביים. ואם אין התנגדות פעילה נגדה עד כה, הרי לפחות הרגשתו של כל ערבי היא, שהיא פוגעת בזכויותיו הלגיטימיות ושחובתו היא לגנות אותה ולהילחם בה כמיטב יכולתו. עירק הייתה תמיד, וכעת עוד יותר, מרכז פעיל של התרבות והפעילות הערביות, ודעת הקהל כאן התעוררה לגמרי ביחס לפלסטין על ידי תעמולה פעילה. - - לגבי [הערבי] כל אהדה לתנועה הציונית אינה אלא בגידה בנושא הערבי.

מצד שני, היהודים בארץ הזאת [עירק] תופסים מעמד חשוב. הם מהווים שליש מאוכלוסיית הבירה ותופסים חלק גדול של סחר הארץ ומייצגים שיעור יותר גדול של משכילים מאשר המוסלמים. בבגדד, מעמדו של היהודי מהווה מאפיין בולט של העיר, ואף שעדיין לא למד לנצל לטובתו את מעמדו זה, הרי הוא נחשב בכל זאת, על ידי המוּסְלָם המתעורר, כאדם מוצלח מאוד, אשר הארץ מצפה ממנו לגמול לה בחזרה על טובותיה הפזרניות. - - במצב העדין הזה, לא יכול היהודי להגן על צדקתו, אלא אם יוכיח נאמנות בלתי מעורערת לארצו ולהימנע היטב מכל מעשה שיכול להתפרש שלא כהלכה. הארץ הזאת מנסה כעת לבנות את עתידה, ומצפה מהיהודי ליטול חלק בולט בכך. המשימה עלולה להיות קשה מאוד ותדרוש מאמץ ניכר מצידו של כל תושב. כל כישלון מצידו של היהודי עלול להיות מכריע מאוד לגבי עתידו.

- - לאור הנסיבות הנ"ל לא אוכל שלא לראות בהקמת מועצה ציונית מוכרת בבגדד דבר מזיק, הפוגע ביחסים הטובים הקיימים בין יהודי עירק ועמיתיהם האזרחים.

בנאמנות,

מנחם צאלח דניאל

(ש' קולת [עורכת], הקיום היהודי בתפוצות במאה העשרים, מעלות, תשנ"ד, עמ' 248)

כל הבגרויות בהיסטוריה עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/history